

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis
Nider de ordine predicatorum**

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

S[e]c[un]d[u]m de cognitio[n]e p[ro]pria [e]t defectu[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Cum acceptū ope aliquālī. Secundus
in eo q̄ retribuit bñficiū mala. Tertius
in eo q̄ dissimulat q̄s nō demonstrās
se bñficiū accepisse. vñbō non grates
referēs. nec laudās. Quartus in eo q̄
bñficiū vñtugat. Quintus in eo q̄ nō re-
cognoscit. sive p̄ obliuione. sive quo-
cūq̄ alio mō. Intellige nō qdē de ob-
liuione q̄ puenit ex nāli defectu. q̄ il-
la nō ē p̄ctū. q̄ nō subiacervoluntati. h̄
de illa q̄ ex negligētia prouenit. De q̄
Seneca. iij. de bñficijs. Apparet illuz
nō sepe de reddēdo cogitasse cui obte-
git obliuio. Hic q̄ntus gradus respe-
ctu p̄cedētu ē grauissim⁹. Sextus ē in
eo q̄ bñficiū quasi maleficū reputat.
Primi duo opponunt tertio gradui
gratitudis supra recitato. medijs duo
scđo. et ultimi duo p̄mo. Est alijs mo-
dus ingratitudinis improprie dicte q̄i
quis bñficiū recipit. et ignorat q̄s de-
dit. Nō em talis peccat. nec ingratus
est si bñficiū nō recōpensat. dumō sit
parar⁹ bñficiū recōpensare si noscat.
Est aut̄ laudabile qñq̄. vt ille cui dat
bñficiū ignoret q̄s prester. Cum p̄ter
manis gl̄ievitationē. sicut beat⁹ Ni-
colans aurū i domū vicini sui furtum
p̄cūlens. q̄rritare evoluti hūanū fau-
rem. Tū etiā q̄r̄ in hoc ipso ampl⁹ be-
neficū facit. qđ cōsulit verecūdile ei⁹
qui bñficiū accipit. Jō Seneca. iij. de
bñficijs. Interdu q̄ lūnas fallēdus ē.
vt habeat nec a q̄ cepit sciat. Quinto
notadū q̄ ingratitudo aliqui est p̄ctū
mortale. Dñ. iij. 1. mōth. iij. Parēti-
bus nō obediētes ingratī scelesti. Est
etiā aliquāveniale. Nazv̄ Cho. vbi. S.
dicit. q. cvij. Ingrat⁹ dicit aliqui dupl̄
Uno mō q̄ solā omissionē. puta quia
nō recognoscit. vel nō laudat. vñ nō re-
tribuit vices p̄ bñficio accepto. et hoc
nō ē semp mortale. q̄ debiti gratitu-
dinis ē. vt. S. dicitū ē. vt hō etiā libera-
liter tribuat ad qđ nō tenet. et sō si illud

pretermisit nō peccat mortaliter. est
tū p̄ctū mortale. q̄r̄ hoc puenit ex ne-
gligētia quadā. aut ex aliq̄ dispositōe
hois ad vñtū. Pōrtū p̄tingere q̄ etiā
talis ingratitudo sit p̄ctū mortale. vñ
propter interiorē p̄tempū. vel etiam
p̄pter p̄ditionē eius q̄ subtrahit bñ-
ficio. quod ex necessitate ei debet. sive
simpliciter. sive in aliq̄ necessitatē ca-
su. vñlo mō dicit aliquis ingratis. q̄ nō
solū p̄termitit implere gratitudis de-
bitū. h̄ etiā p̄traritī eius agit. Et h̄ etiā
fm̄ p̄ditionē eius q̄ agit. qñq̄ ē p̄ctū
mortale. qñq̄veniale. Sc̄lendū tamē
q̄ ingratitudo q̄ prouenit ex peccato
mortali. habet perfectam ingratitudi-
nis ratiōez. Illa vñ q̄ prouenit ex pec-
cato ventali imperfecta. Nec omnia ab
instiō illi⁹ materie de gratitudine sunt
de mēte Cho. vbi. p̄us.

Capitulum. iiij.

Priimo debet q̄libet sc̄re aliq̄
liter suas infirmitates et missi-
as. q̄r̄ als supbiret. H̄i Heri.
fm̄. xxxvij. sup Canti. Nemo absq̄
sui cognitōe saluari pot̄. de q̄ nimis
mater salutis hūilitas oris. et timor dñs
quic̄ sicut iniū ē lōp̄e. ita et salu-
tis. nemo dico absq̄ illa cognitōe sal-
uat. q̄ in etatē h̄z et facultatē cognoscē-
di. qđ p̄pter p̄uulos loquo. et p̄pter fa-
tinos quoꝝ alta ē rō. Quid si ignoras
dēū. poterit ne spes esse salutis. nec h̄
quidē. Nec em eū potes amare quez
nescias. aut habere quē nō emqueris.
Houer̄. p̄inde tevt dēū tūmcas. noue-
ris ip̄m vt eq̄ eū diligas. In altero int-
tier̄ ad sapiaz. i alio et p̄sumar̄. q̄r̄ sūtu
sapietior dñi. et plenitudo legis et cha-
ritat̄. Cā ḡ vñraḡ igratīa cauēda ē il-
bi q̄ sine tioꝝ et amore dei salutē nō
potes. Et quēadmodū ex noticia. tu
veniet i te tioꝝ dei. ex dei noticia. atq̄
dei tioꝝ amor. sic ecōtrario de ignorā-
tia tui singbis. et d̄ vñ igratīa vespere-

Preceptum IX

sio. cui ḡ ignorātia et del maxie fugiē.
Hea est. hec Herū. Ad cognoscendū
 aut se notāda sunt tria p̄ncipalit. Pri-
 mo quanti sunt defect⁹ nr̄i. Secōdū cur
 ea difficile sit hūiliare se. Tertio quō
 sub omnibus nos debemus hūiliare
 Quis ad p̄mū notāda sunt tria. Pri-
 mo de antecedētib⁹ p̄cti actualis ma-
 liciā. Secōdū de ihs p̄ctō. Tertio de cō-
 sequētib⁹ malicijs. De p̄mo aduerte
 q̄ p̄mū nostrū fundamētū ē n̄ihileti-
 tas et vanitas ex et p̄te nostra. q̄ sicut
 corp⁹ nr̄i habet patrē et matrē. Hic
 aia s̄līter patrē et matrē qdāmō habet
 In aia em̄ duo sunt. videlz ea q̄ sunt
 bona et p̄fectiōis. et illa a solo deo p̄ie
 em̄auerūt. Et ea q̄ sunt im̄fectiōis
 illa a m̄re nostra q̄ est n̄ihileitas p̄
 uenit. De vtrq̄ dī Job. p̄. Om̄ia q̄
 p̄m facia sunt et sine ipso factū est n̄i-
 bl. P̄mū ē dei. nō nr̄i. nisi inq̄ntuz
 deus. dedit. fm̄ illud Jacobi. p̄. Om̄ie
 datū optimū et oē donū p̄fectu de sur-
 sum est descēdens a p̄te luminū. volū-
 tarie em̄ genuit nos vbo. veritatis ut
 simus initū alqđ creature eius. Si
 Gal. parib. li. suo de aia. Ci magis li.
 de causis. et Abb̄sup eodē pbant. Imo
 demōstrāt q̄ cū de⁹ sit solū yn̄t vnt-
 ens fons essendi bonitatis sciētie. po-
 tētie. et similiū p̄fectionū. idcirco nulli-
 bi. alias inuenit in q̄cūq̄ creatura ēē
 bonū. virtus. sciētia et talia hm̄i nisi
 a p̄mo fonte habeat. Unde dicit sal-
 uator. Nemo bonus nisi solus deus.
 Unde creature oēs sunt solū cānaliā
 quedā p̄ q̄ ad nos fluunt diuina bona.
 Exemplū de vnlco fonte m̄ndi existē-
 te. nullus iac aquā h̄et nisi d̄ isto fon-
 te. Aliud exēplū est de solo q̄ eōsons
 lumis. Per q̄s nō illuminat. s̄lumen
 defert. Aliud exēplū de vnlco diuīte.
 s̄ibus exūtib⁹ m̄lerz. p̄tūc nullus di-
 uitias h̄et. et n̄isi ab eo q̄ q̄ nūcios do-
 na dirigeret. P̄i apls. i. Timoth. p̄.

Cap. II

Regi seculop̄ immortali inuisibili soli
 deo honor gloria. Exēplū s̄līter d̄ vns
 co sapiēte potes applicare. Secūdū
 videlicet n̄ihil est p̄cise nostrū cū om̄i.
 bus im̄fectiōib⁹ n̄ihilū seq̄ntib⁹. Et
 est fm̄ Tho. p̄mū est fundamētū
 om̄ nostraz opationū inquātuz sunt
 im̄fecte et deficiētes. et mōstruose. vt
 p̄bat dñs d̄bb. illi. suo d̄ causis. Hoc
 p̄. vidlit cū alt. Ego aut̄ iāq̄ n̄ihilū
 aī te. verūtamē vniuersa vanitas oī-
 hō vñs. Hoc exēplū ē sap̄tissim⁹.
 Salomon. cui⁹ p̄mū verbū libri Ec-
 clesiastes est illud. Vanitas vanitatū
 et qia vanitas. supple. sunt. ecce mater
 Sed qđ d̄ bonis a deo senserint p̄clu-
 in vls. vbo eiusdē libri. Fine loq̄ndi
 oēs partē audiam⁹. Deū tūne. et man-
 data eib̄ obserua. hoc ē oīs bō. cuncta
 q̄ fiunt. adducet in iudiciū p̄ osit erre-
 ro sine bonū slue sit malū. Obi nō C
 randū. q̄ vblcū q̄ nos inspicim⁹. tunc
 regimus nos n̄ihil esse. In nobis em̄
 qn̄q̄ p̄siderare possum⁹. videlz fieri. ee
 cogitare. velle. et cogitare. cū p̄ficere. q̄ru-
 nullū ē ex nob̄ inq̄ntuz aliqd boni ibi
 est. h̄ inq̄ntū defecuoſ ſibi aliqd ē De
 fieri p̄t p̄mo Ho. viii. Vanitati crea-
 tura subiecta est. Dñi creare diffinīt p̄
 aliqd de n̄ihilo facē. Desco videlicet
 ee. Gal. vi. Qui se existimat aliqd ee
 cū n̄ihil sit. ipse ſe dicit. Et fm̄ Greg.
 Dis creatura in q̄libet iūstā i n̄ihilū
 decideret n̄i māu dei ſb̄ſſeret Eſa.
 xl. Om̄s gētes q̄si nō ſint ſic ſut corā
 deo. et q̄ſt n̄ihilū et inane reputare ſunt
 ei. De tertio vtdelz cogitare. ii. Coz. iii.
 Nō ſum⁹ ſufficiēties cogitare aliqd a
 nob̄ q̄ſi er nob̄. De q̄to et q̄ntio ſ. velle
 et p̄ficere Phil. ii. De ſopat i nob̄ velle
 et p̄ficere Eſa. xxv. Om̄ia em̄ ſopat n̄r̄ ſ
 opatus es dñe. Et ſi velle habem⁹ tm̄
 Rom. vii. dī. Velle adiacet m̄ p̄ficere
 aut̄ bonū nō ſuētio. De facere p̄ater
 Job. xv. Sine me n̄ihil potestis facēs.

v. 2.

Er quo p̄t p̄mo. q̄ p̄ n̄bilo n̄f salva-
mūr. Ps. lv. Pro n̄bilo saluos facies
illos. Nec defpare debem⁹. q̄. ii. Cor-
inth. iii. fiducia⁹ talē h̄m⁹ p̄ xp̄m⁹ ad
deū n̄ q̄ sufficiētes sim⁹ cogitare aliqd
a nob̄ q̄si ex nob̄. h̄ sufficiēta n̄ra ex
deo ē. Et plena ē sc̄piura q̄ i dō spem
ponam⁹. Unde D̄see. xiiij. Perditio
tua israel ex te. tantummodo in me au-
xiliū mū. id idem xp̄s Job. xv. Ego
sum vittisvera. et pater me⁹ agricola ē
Et post paucā D̄os palmites. q̄ ma-
net i me et ego i eo. hic fert fructu mul-
tu. q̄ sine me nihil potest facere. Si
q̄s in me nō māserit. mitte⁹. foras sic
palmes et aresceret. Hec duo videlicet
cognitio suit vel sunt causevere deuo-
tions fm Cho. Iterū vere h̄uilitatis
hec quicūq̄ frequēter cogitaret de ni-
bilo n̄f oia vicia facilē viltaret. Quid
em̄ subgiret q̄ nihil h̄z nisi nihil. quid
snare cuperet cui⁹ oia bona sunt det:
quid voluptrati opām daret q̄ se q̄ p̄cīa
in nihilū rēdere crederet. Scdm Au-
gusti. Quādo irasceret qui deū iuste p̄-
mittere oia credit. et se ren⁹ cognoscit
qd deniq̄ torpebit q̄ se oib⁹ bonis pri-
uatū credit. Sed notandū ē valde. q̄
modicū p̄ficit talia solo intellectu co-
gnoscere. videlicet imp̄fectiōes et ma-
la n̄ra nisi etiā voluntatē moueam⁹ ad
temptū nostri. et ad deū p̄ grā et ad in-
torio recurram⁹ cum genitu. et ad hu-
miliationis signa et oga operā dem⁹.

D Hec būiliari et sc̄re debem⁹. q̄ to-
talit in p̄cīo originali in vero sicut fu-
mus et nati. Est autē p̄cīm originalē ca-
rentia originalis iusticie cū debito ha-
bendi ea vel equalens. videlicet grāz.
Quo p̄cīo originali sic iusticimur. Nam
Adam et Eva in paradiſo positi a deo
recepérunt donū originalis iusticie p̄
se et suis posteris iure hereditario sub-
tali pacto. ut si'obedientes deo eēnt in
suis mādatis etiā posteri idem donū

haberēt. si nō. tūc ipsi⁹ heredes dono
originalis iusticie p̄nati cēm p̄tēno.
nisi dei fili⁹ recuparet. q̄ iusticia origi-
nali p̄m̄ parētes. et nos suissem⁹ im-
munes a culpa. Virtutib⁹ decorati. deo lete-
seruites. sine fame et siti. et b̄via nob̄
obedissent. nihil nob̄ nocuissent. et tan-
dem sine mori⁹ pena i celū trāslati su-
issemus. Sed hoc donū ipl̄ p̄diderūt
pt̄boplasti. et nos eorū fili⁹ nati eodē
dono carem⁹. Et idcīco fm apostolū
D̄m̄ nascimor fili⁹ tre et misericordie. et sic
aiamur nō dū nati. Tertio h̄uiliari de-
bem⁹ xp̄f somitē tractū p̄ origina-
le p̄cīm. q̄ somes est q̄dam adhuc relictā
infectio oia mēbris corpīs et aie in-
clinans adiutoria et ad virtutibus retrahens.
nō tñ est somes iste p̄cīm. q̄ ori-
ginale p̄cīm p̄ baptismū sac̄m christi
passione coagante delevit. h̄ est q̄-
dam debilitas relicita in hoie. homie
etiā iā sanato. Sicut reliquæ feb̄ilis fe-
bre cessante manet in artubus ab ex-
pedito motu retrahētes. et in incertā
quandā inclinates corp⁹ sanstū. Hoc
xp̄s i parabola tāgit Luc. x. vbi dicit.
Hō quidā descēdebat ab h̄ternale in
biericho. id ē. de padiso i terrā lumen
top. q̄ incidit i latrones. id ē. suauū de-
monū. q̄ spoliauerit eū. supple. q̄ uitis
videliz iusticia originali. q̄ q̄tuor anie
potētiss p̄fecit. volūtate iusticia. intel-
lectu prudentia. trascibile fortitudo. et
cōcupiscibile sp̄antia. et plagis ipso-
tis. supple. naturalib⁹ bonis vulnerat̄
abierunt semiuino relicto. Obi fm
Hēdā. et Cho. i. ii. q. lxxv. q̄tino p̄-
cipalia vulnera q̄libet aia in originali
peccato mō cōtrahit. sc̄z maliciā i vo-
luntate. Ignorantiā i intellectu. infir-
mitatē i trascibili. et intēperantia i
cōcupiscibili. Per iusticiā em̄ originali
p̄fecte ratio inferiores anie v̄res
cōtinebat. et ipsa ratio a deo perficie-
batur ei subiecta. Hec autē originalis

Preceptum IX

injusticia subtracta est per patrem prius homines sibi. deinde oib⁹. Ade filii, et lo-
cavires aie manent quodammodo proprio
ordine destitute. quod ordinant nāliter ad
vitutes p̄fatae ad alias. ipsa autē desti-
tutio nācūlneratio dicitur. De sc̄do
videlicet de ipso patre in se in p̄plicis ef-
fectibus sciēdū p. q̄ peccare vel patrem h̄c
est de se malum turpe, et lo arō recta
nullo mō eligibile. Nelle em̄ peccare
fm̄. Cur de⁹ h̄c est infinite fugi-
ble cūlibet creature rōnali. h̄ ad h̄c
sensu. q̄ infinitū malū p. q̄ntiscunq̄
bonis p̄fidis vel malis effugieōdis nū
q̄ dī eligi. vel acceptari. nec rōnabilit̄
poterit fieri v̄l cōmitti. Tā immēsa aut̄ su-
gibilitas patrī surgit ex eo. tu q̄ malū
de se. tu ex immēsa in honorabilitate
dei int̄ h̄ oib⁹ reb⁹ honoādi. tu etiā
ex indispēsabili debito nōz obligati-
one ad ei⁹ honore. Patrī siqdē est di
inhonoratio. et respectu tal⁹ infinite fu-
gibilitat̄ oia patrī sūt eq̄ fugibilitia nō
tū om̄ia patrī sunt eque mala seu gra-
uita. q̄ mortale ē gravi⁹ ventali. Malt-
itia em̄ patrī antēdit penes habitū itēsi-
orē volūtatis et p̄tēpius. delectationē
q̄v̄ difficultatē laborē quē habem⁹
in opib⁹ qb⁹ dē⁹ in honora. q̄ fm̄ hec
spoliām̄ donis. affligim̄ penis. et
in nālib⁹ vulneram̄ et ledim̄. Se-
cūdo malitia patrī p̄z ex eo q̄ illud de⁹
sapiētissim⁹ maxie odit. imo nec dia-
bolū nec patrōrem odit nisi p̄p̄ patrī.
Dñ S̄p̄. i. Nihil odisti eoz q̄ fecisti.
Et qd̄ ampli⁹ dē⁹ nullū rābonū h̄z a-
micū qn̄ si peccet effici sibi ad mortē
inimic⁹. vt p̄z de anglis peccātib⁹ q̄ in
nālib⁹ erāt pulcerria p̄s mudi. et in Pe-
tro eu negante. et qd̄ maximū videt. vt
patrī occidere ē de⁹ filiū suū volūt oc-
cidi. Isa. liij. Prop̄ scel⁹ p̄pli mei e-
go p̄cessi eu. Dñ S̄p̄ patrī q̄si fratu⁹
p̄stituitur furibundū. fm̄ illō p̄s. Dñc
ne in furore tuo arguas me. Tertio p̄z

Cap. II

patrī malitia in eo q̄ nihil poterit nocere
homini nisi patrem. fm̄ illō qd̄ canit ec-
clesia. Alia nocebit aduersitas si nul-
la dñetur iniq̄tas. Rō. viij. Scim⁹ qm̄
diligētib⁹ dei oia cooperant in bonū
Diabolus em̄ si nō peccam⁹ tentādo
nob̄. fm̄ Hern̄. coronas eternas fabri-
cat. hō inimic⁹ p̄sequēdo nos purgat. F
et aduersa cūcta v̄tutib⁹ roborat. De
tertio videlicet de nocumēris et effectib⁹
patrī. nōndū. q̄. xij. mala infert. q̄ mala
deus ex magis bonitate et charitate ergo
nos ordianuit. vt v̄llis tot mala ad eū
redeam⁹. Ex p̄pt̄ ḡra Iste p̄ maxime
conuincere filiū diligere. q̄ p̄curaret
vt ab eo fugientē filiū nullū bñ h̄ male
tractaret ad finē illū. vt ad patrē redi-
ret. Primum malū ē q̄ aia p̄us pulcer-
rima oīm̄ creaturaz infra angelū ma-
culas tot p̄ patrem strahit. q̄ patrā p̄mis-
tit. vt declarat fm̄ Tho. i. ii. q. lxxvi.
Sic. n. i corporib⁹ macula dī qn̄ aliquid
corp⁹ nitidū vel pulcrū p̄dit nitorez ex
ptacu alteri⁹ corp̄is. sic vestis. aurū. ar-
gentū. s̄lia. Sic i spūalib⁹ etiā fit ma-
culā. q̄ aia duplē nitore h̄z. Unū ex
refulgētia lumis nālis rōnis p̄ quā di-
rigit in suis actib⁹. Illū ex refulgētia
divini lumis. s. sapier ḡre p̄ quā hō p̄-
ficiit ad bñ et decēter agēdū. Est at qdā
cōtact⁹ inherere aliqb⁹ reb⁹ p̄ amorem
Cū igit̄ hō peccat inheret aliqb⁹ reb⁹
p̄tra lumē rōis et divine legis. vñ ipm̄
derrimētū nitoris ex tali cōtactu pue-
nit̄s macula aie metaphorice dī. De
Ecc. lxvij. de Salomone dī. Dedit̄
macula in gloria tua. Et Ephe. v. Vi-
ti diligite v̄tores vias. sic xps̄ dilexit
ecclesiar̄ semetipm̄ tradidit p̄ ea. vt il-
lam sacrificaret mūdās eā lauacro q̄
in verbo v̄te. vt exhiberet sibi ḡlosam
ecclesia nō habētē maculā neq̄ rugā.
Hūt aut̄ tripl̄ces macule patrā cōco-
mitates et q̄libet illaz m̄plex. P̄ta
macula est privat̄ nitoris aie. Sed

v̄ 3

dispositionis relata p̄ peccata. **Tertia**
Ḡo ē p̄suētudo peccati iducta. Sc̄m
malū p̄cti ē qd̄ tollit vīta aie. s. deum &
grām. & venudar vestib⁹ vītu ifusaz.
sc̄ septez donis sp̄ūsc̄ti. trib⁹ vītib⁹
theologicz & ifusis cardinalib⁹ & mora
lib⁹. characteres aīc vacuos facit vītu
tu acq̄sitz hītus palliat. **Dñ Apo.**
.xvi. H̄ts q̄ custodit vestimenta sua ne
nud⁹ abulet. **Nat. xxii.** de veste nupti
ali ibidē. **Terti⁹ effect⁹** p̄cti ē q̄ reatu⁹
q̄s icurrit. i. obligatō⁹ ad penā. vna ē
eēntalit p̄cti sequēs vīdelz remorsas
sc̄cie h̄vī morte postea. **De q̄ Aug.**
.i. **Aes.** Jussisti dñce ita factū ētī pena
sit sibi oīs anim⁹ inordinat⁹. Et iterz.
H̄terz renere oīa in lat⁹ & in tergūz
oīa inquietudo. tu sol⁹ reques. Allia pena
est aut etna in inferno. aut purgatoriū
pena acerbissima. aut hic penitēs vi-
ta q̄ oīa dura. Et sic sunt q̄druplices
pener carceres in qb⁹ p̄cti puni⁹ vi-
delz sc̄cia. mūd⁹. ifern⁹. & purgatoriū.
Nā fm̄ phm̄. culpe reordinat⁹ p̄ penas.
Quart⁹ effect⁹ ē q̄ p̄cti minuit incli-
nationē ad vītutes. & p̄mptifat ad vī-
cia sc̄lia & alia. Et q̄tuo⁹ vulnera aie p̄
origiiale p̄cti p̄tracta sp̄litas. & dilat-
at actuale p̄cti. inq̄tuz videlz rō per
p̄cti hebetat. p̄cipue i agēdis. rvolu-
tas idurat⁹ ad bonū. & diffīltas bene
agēdi accrescit q̄ ad trasciblē. & p̄cipi
sc̄lia magis exardescit i cōcupiscibili
Dñ fin Greg. p̄cti qd̄ p̄ pniam nō
viliū. mor suo p̄dore i aliud trahit.
Exemplū i David q̄yisū p̄mo peccauit
sc̄do volūtate. tertio ope adulterū p̄
petravit. q̄rto homicidiū p̄mittēdo. &
post illib⁹ diuersis modis palliādo. **ij.**
Heg. xj. **Silt de frib⁹ Joseph.** **Gen.**
.xxxvij. Sic. n. antis alls aggranaz p̄
lapidēvel aliud p̄nue ad ima desen-
dit debilitat. sic & aia p̄cti grauata.
Quint⁹ effect⁹ p̄cti ē q̄ alia dimissa re-
dere facit taliter q̄ p̄pter inq̄stuidinez

sp̄ seq̄nēs p̄cti grant⁹ ē vt p̄z **Matt.**
.xvii. in seruo cui debitū dimissu⁹ re-
uocatū ē. Nō uelligas q̄ eadē nūero
p̄cti redeat h̄ specie vi dīctū ē. **Sext⁹** **P**
effect⁹ ē q̄ facit seruū diabolī cui⁹ mā
cipium ē q̄dlibz p̄cti. **Dñ Job.** viij.
Dīs q̄ facit p̄cti seruū ē p̄cti. Et sic
tollit libertatē q̄ filiū delsum⁹. fm̄ illib⁹
Job. i. Dedit eis p̄tātē filios dei fieri.
Nā fm̄ vība xp̄i Job. viij. Cū fili⁹ nos
libauerit. i. liberauit vere liberi sum⁹
q̄ fm̄ aplin̄ empli sum⁹ p̄cio magnō
Et q̄. Pet. ij. A q̄ q̄s supatus ē. eius
seruū ē. h̄a demone vincimur p̄ p̄cti
igl̄ et c̄. **Septim⁹ effect⁹** ē q̄ p̄cti faci-
ent maxima gaudia auferit p̄mia. vt
delicet celū & beatitudinē angeloz & san-
ctorū societatē. & sc̄lia. **Dñ Mat. xxv.**
Heite bñdicet p̄s met posidete patū
vob̄ regnū & p̄stutisōe mūdi. Et ecō-
uerso Discedite a me maledicti i ignē
eterū. q̄ patū ē diabolo & angel⁹ et⁹.
quare. q̄ dimiserū bona facere. vt p̄z
ibidē. qd̄ ergo de malefacētibus erit:
Octauus effect⁹ p̄cti meritū & an-
gmenū futurop̄ bonop̄ minuit. q̄ in
eo q̄yentaliter vī moraliter peccam⁹
nibil meremur. h̄ de meremur penas.
Non⁹ effect⁹ q̄ nocet corp̄. q̄ xp̄ p̄cti
multi corporaliter infirmant̄. **i. Op. xj.**
Dñ Iñevos multi infirmi & imbecilles
& dormiūt multi. q̄ sc̄ irretēter cō-
cabani. Et **Job. v. dī** infirmo triginta
octo annos iacēti. & circa piscinā cura-
to. Ecce san⁹ fac̄ es lam nōl peccare
ne aliqd tib⁹ deteri⁹ stingat. videlz in
signū q̄ infirmus fac̄ fuit. xp̄ p̄cti.
Dñ ex. de peni. & remissi. **dī** **Districte**
p̄cipinus medicis corporū vt cū eos
ad infirmos vocari cōtigerit. ipsos an-
oīa moīētē & iducātī medicos aduo-
cēt aiaz. vt post q̄ fuerit infirmo de spl.
rituali salutē p̄uisū ad corporis medicie
remediū salubrī p̄cedat. vt cā cessāre
cesser effect⁹. **Dñ dī glo. Hosti.** **Ex**

Preceptum IX

quo dicit p̄clpm⁹. necessitatē iportat et trāgressor peccat mortalit. **Dēcim⁹** est. q̄ ecclia suffragijs spoliat q̄ face-
ret interim q̄ peccat. et anias sūlt̄ et
peccantē p̄uat bono ope. **Dēs** em̄ aie-
bitur in purgatorio cū p̄s. orare debet
dicere. **Darileipē** me fac deus om̄i t̄-
mentū te et custodientū mādata tua
Duodecim⁹. peccatum bestijs assimilat
q̄ p̄s. hō cū i bonore eēt nō intellexit
cōpatut ē sumētis insipietib⁹. **Pec-
cator** em̄ rōne nō recte utitur discrete
bonū eligēdo. ad terrā inclinat terre-
na amādo. ad celū nō erigēt dinia p̄tē-
plādo. ip̄tu ire serf et carnali p̄cupia.
Quattuordecim⁹. aiam quā deus creauit et
dorauit p̄nccerime et sanissimaz fecit
atq̄ post angelū om̄i creaturātū p̄f-
eclissimā p̄cūm deturbat. infirmat. et in-
giculostissimo statu oīquaq̄ posīt.
**Quin-
tā** peccatrix depingit imaginari p̄t
velut h̄go vel sentia q̄ eēt inflata et su-
perbiā vulnerata p̄ avariciā hydropi-
ca et luxuriā. ferida et gūia. febricitans
et irā. intoxicate et inuidia. oībus mē-
bris p̄fracta et accidit. hec ceca est per
ignoratiā. surda et indeuotionē. muta-
et recte locut̄is caretia. nūda et v̄tūtis
caretia. sedet sup̄ vacuo et nihilō. in-
cui⁹ dorso fert corp⁹ qđ corripit et ea
aggravat. sub ei⁹ pedib⁹ infernū i que
pot cadere. quā circūdat hostes immi-
merabilles. intus vicia et p̄cupia. et de-
monia. et circūquaq̄ mudus. Que vi-
des apls ad Ro. viii. exclamatis dicēs
**In felice ego hō q̄s me libabit d̄ corpe
mortis h̄⁹: ḡra de ḡ Jesu xp̄m dñm
n̄m.** **Quo ad secundū.** cur tā diffi-
cile sit ad hūilitatē p̄venire. cū tu tota
n̄rā nā ad illud inclinare videas. **De q̄**
venturima tracta. de hūilitate. tres
causas assignat. Prīo illud p̄tingit ex
xp̄ia arduitate. q̄ v̄tūtis quāto ē ma-
gis ardua et p̄fecta. tāpo ceteri parib⁹
est inaccessibilior n̄tis visib⁹s. et tāco

Capse II

oportet enī malos conati assūrgere
ad eā. Sc̄do ex forti ip̄su et m̄tra ap-
petibilitate sui h̄iū vehemēt p̄dicato-
ri nā rōnali. q̄ nō ē plena hyacina deo
et q̄ ph̄s ē inflata et plena vētosa estima-
tione suūp̄s. Altitudō em̄ p̄tatis et
p̄stidētie et singularis p̄cellētie et nullis
subesse nulliusq̄ legib⁹ coartari. h̄i oī
bus p̄p̄lā volūratē seq. hec se exhibet
mēt̄ talī vt qđdā dīplūtū eēt posse tvt
qđā q̄st̄ gl̄ia del. et tō ē difficillimū ra-
dices sup̄ble i tali medullis inabilitas
a se eradicare. **Tertio** ex eo q̄ cōtēpt⁹
sui p̄fert qđdā imaginē iessabilis mort⁹
annihilatioz et annullatioz. et tō gra-
dē sui p̄ceptū horret hō sc̄i sui āmibilis
tione. **C**m̄ em̄ se sentit hō esse et vñē s̄b
cordib⁹ aliorū q̄ntū sentit se ap̄ficiari
ab eis. et sūlt̄ tñh se sentit hō vñē sib⁹
quātū sib⁹ occurrit vt ḡlosus et vt res
maḡz alicui⁹ valorz. **Quātū** aut̄ h̄mōs
ap̄ficiatori fama tollit aut minuit et a
q̄t cordib⁹. tātū a tot cordib⁹ sentit se
hō mort⁹ āmibiliari. Cōtēptū etiā ad
dit ultra h̄ p̄sensaz p̄culcatiōis et deie-
ctionis et tāq̄ abominabilis. et h̄ est qđā
modo p̄t⁹ eēt q̄t nibil. **H**ec ē cā tante
difficulitas ad tolerādūt̄ amādū grā-
dē p̄ceptū sui vel infamia. et tō p̄fecta
bāmiliatio ē summū gen⁹ martyrij. et
holocaustū ap̄d dei. **Quo ad tertiu**
dubitat. q̄t mōs hō veracit̄ se possit
reputare oīb⁹ hoib⁹ iferore et vñtore.
Enī. ibidē q̄ntupl̄. **P**riō cōpando
id qđ tibi p̄mū ad alia s̄m q̄ sunt
opa dei. **T**ibi em̄ p̄p̄tū ē eēt de nihilō
et tēdere i nihilū q̄ntū in te ē. et ea sunt
tibi xp̄ia. d̄q̄b⁹ dīctū ē circa p̄ncip. a
hūt̄ ca. **E**a em̄ q̄ h̄t̄ rōne entis et bonis
sunt a deo et ab ip̄so deo p̄cipiatia. Si
ergo h̄mō cōgas te illis intentes te in-
infinitū vñtore illis. **V**ale vñā vocet
Bishel. **S**ecundā vñz ponit beatus
Aug. sup̄ illo Ph̄il. ii. **S**up̄tores in-
mīcē arbitrāces. dīc. **N**ō hoc debem⁹

estimare ut estimare singamis. **H**oc vere
estimem⁹ posse aliquod occultū eē i alio
quo nobis sup̄oz sit. t̄ si bonū n̄m q̄
s̄po videmur sup̄ores nō sit occultū.
Dic̄ em̄ **A**mb̄.li. de v̄ginitate. **Q**uod q̄
dam plerūq; habet i multa bona exte-
riora h̄ intus minora. **Q**uidā s̄po h̄nt
panca exteris. h̄ h̄nt multa occulta in-
teris. q̄ p̄ualēt oib⁹ illis. v̄pote ali-
quis p̄lugat⁹ h̄ habitū martirij⁹ v̄ni-
tē sufficiēt ad sufferādū martyriū q̄
aliquā v̄go aliq̄ nō h̄. aut nō r̄m quānū
oli⁹. **J**o Greg. sup̄ illud Job. Si sim-
plex fuero h̄ ip̄m ignorabit aia mea.
dicit. **S**ēp̄ mīn⁹ d̄z h̄ estimare dona
sua q̄ dona alteri⁹. **T**ertio fit h̄ fortē
affectū t̄ gustū suoy⁹ defectuū. **S**ic em̄
patiēs dolorē dentiū estimat se h̄ alijs
pati. nō q̄ p̄ rōne v̄deat dolorē suu⁹
eē maforē. h̄ q̄ intimi⁹ t̄ forti⁹ dolorē
suu⁹ sentit q̄ allor̄. **S**ic etiā in p̄posito
debet eē h̄ mō. **P**aulus doctor gētū
t̄ vas electiōis. i. **T**imoth. i. dīc. se p̄i
mū t̄ maximū oim p̄tōrū. **Q**uarto
p̄t fieri cōpando illud q̄ tu redditis
deo respectu grārū q̄s deus tibi fecit
ad illud q̄ ale reddit respectu eoy⁹ q̄ a
deo recepit. aut ad illud q̄ redderet si
tanta et talia sic ip̄se a deo recep̄isset.
Hoc mō bītūs Frācīs⁹ discebat se ma-
ximū p̄tōy oim. q̄ estimabat nō esse
ribaldū q̄ n̄ eēt gētō. do si tāra bñficia
grāz a deo accep̄iss⁹ sic ip̄se accep̄erat.
Quito mō fit ex p̄sideratiōe diuino⁹
indicioz. t̄ n̄e variabilitatis. q̄ s̄m
Greg. xxv. moral. sup̄ illud Job. xxxiiij
Cōteret m̄lros t̄ innumerabiles t̄ ali-
os stare facili p̄ eis. dicit. **S**epe p̄in-
git v̄ q̄ vidētur stare hūano iudicio iā
in cōspectu dīni iudiciū faceat t̄ q̄ h̄c
corā hoib⁹ facēt iā i p̄spectu diuini iu-
dicij stent. **E**t exēplificat d̄ Iuda t̄ ei⁹
apostulatu. t̄ de larrone i cruce. **E**t ad-
ducit illud Apoc̄.iij. **T**ene q̄d habes
ut nemo acciplet coroniā tuā. **E**t illud

.j. **C**or. x. **N**ut se estimat stare v̄deat
ne cadat. **E**t q̄s fortasse illi q̄s despici-
m̄ tarde possūt incipere. **v̄vitā nostrā**
feruētisbus studijs p̄ire. vt ibi etiā
tangit.

Capitulum. līj.
Ecundū p̄incipale de Ignorā-
ta declarandū fuit. q̄n ignorā-
tia p̄tō. quādo excusat a p̄tō
t̄ q̄n nō. **P**ro intellectu h̄t̄ notan̄ il-
duz fm̄ Tho. t̄ Duran. in. ij. dīs. xxij.
t̄ Tho. j. ii. q. lxxvj. t̄ fm̄ alios tā theo-
logos q̄s iuristas ac phos. q̄ q̄ntuplex
est ignorātia. **P**rima est ignorātia ele-
ctionis. t̄ hec q̄dāmodo affectū pecca-
ti p̄seq̄. vt q̄n ex p̄cupiscētia p̄tō quā
voluntas nō rep̄imit absorbet iudicij
rōnis in p̄ticulari opabili fm̄ q̄ dic̄
.vi. **E**sti. q̄ delectatio corrūpit existi-
mationē prudētis. t̄ fm̄ hāc iegrātia
ois malus seu peccātis dic̄t ignorans
Secunda dicit ignorātia cōcomitātis. ei
hec se h̄z ad aciuz cōcomitative. vt q̄n
q̄s ignorātia aliqd facit t̄ nihilominus
faceret si nō iegraret. t̄ hec se h̄z q̄ acci-
dens ad actū. t̄ nec excusat p̄tō. nec
allentat nec aggrovat. **S**ignū autē q̄
q̄s talē ignorātia habuerit ē. cuz q̄s
nō penitervel dolet post q̄ actū p̄fecit
aliquē. vt si q̄s inueniret flor̄. quē pu-
taret suu⁹ fuisse q̄nō fuit suu⁹ t̄ refuaret
eum t̄ nihilomin⁹ fumar et eū etiā si nō
putaret eū suu⁹ fuisse. **S**ilt̄ si alijs cre-
dens accedere advānā m̄mpterē. accede-
ret ad alterā ad quā tñ accederet si eā
nō iegrasset. **T**ertia ē iegrātia iuincibl̄
lis. videlicet eoy⁹ q̄ nō p̄t̄ q̄s sciret q̄
studio vñci nō p̄t̄. talis ē i oib⁹ q̄nō
p̄nt̄ vñ rōne ad t̄ps. vel sp̄. vt i pueris
minorēnib⁹. maniacis. demoniacis.
ebijsz q̄ iegrāt p̄tūat rōe ex comelli-
one cicutei⁹ iusq̄ant. iegrātia agit iu-
cibilis. si fm̄set fm̄ sua cām fuerit in-
uincibilis. excusat i toto. p̄t̄ q̄nō est
voluntaria aliq̄ mō. t̄ tō nō ē nec fuit